

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії

внутрішніх справ,

доктор юридичних наук,

професор

Руслан СЕРБИН

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Панасюк Вікторії Вікторівни «Розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2022 року, протокол № 14

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ від 14 травня 2026 року

Присутні:

проректор, доктор юридичних наук, професор Тарасенко О.С.;

кафедра криміналістики та судової медицини: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Антощук А.О. (голова засідання); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Чорноус Ю.М.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Юсупов В.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Комаринська Ю.Б. (науковий керівник); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Патик Л.Л. (рецензент); доцент кафедри, доктор філософії Лісіцький А.В.; старший викладач кафедри, кандидат юридичних наук Нечваль А.О.; старший викладач кафедри Полив'яний В.М.; викладач кафедри Антонков Д.С.;

кафедра кримінального процесу: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Таран О.В.;

науково-дослідна лабораторія з проблем протидії злочинності навчально-наукового інституту поліцейської діяльності: старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук Ботнаренко І.А. (рецензент); старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук Бурак М.В.;

кафедра оперативно-розшукової діяльності та національної безпеки: професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Моргун Н.С.;

науково-дослідна лабораторія з проблем криміналістичного забезпечення та судової експертології навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту: провідний науковий співробітник, кандидат юридичних наук, старший дослідник Патик А.А.;

кафедра криміналістики ННПП: доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Курилін І.Р.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Семенов В.В.;

відділ організації наукової діяльності:

провідний науковий співробітник відділення організації наукової роботи здобувачів вищої освіти, доктор юридичних наук, професор Павленко С.О.

Були присутні 5 докторів наук та 11 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження ад'юнкта кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ Панасюк Вікторії Вікторівни «Розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді Національної академії внутрішніх справ.

Слухали:

Ад'юнкт Панасюк В.В. доповіла про результати дисертаційного дослідження. У доповіді нею було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, було доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обґрунтовано новизну, теоретичне та практичне значення.

Домашнє насильство, вчинене щодо осіб похилого віку, за своєю правовою та криміналістичною природою становить складний різновид кримінальної протиправної діяльності, що характеризується підвищеним рівнем латентності, специфікою механізму вчинення, особливостями слідоутворення, тривалим психотравмувальним впливом на потерпілих та значною залежністю останніх від підозрюваної особи. Здебільшого воно вчиняється в умовах сімейно-побутових відносин, супроводжуються систематичним фізичним, психологічним, економічним або комбінованим насильницьким впливом і нерідко поєднуються з різними формами прихованого контролю, психологічного тиску та маніпулятивної поведінки щодо потерпілих осіб. За цих обставин зазначені кримінальні правопорушення набувають ознак підвищеної суспільної небезпеки, оскільки посягають не лише на фізичну недоторканність і психічне здоров'я особи, а й на її гідність, свободу

волевиявлення, безпечно сімейне середовище та гарантовані державою права людини.

Статистичні дані Офісу Генерального прокурора та Національної поліції України свідчать про стійку тенденцію до збільшення кількості кримінальних проваджень вчинення домашнього насильства, у тому числі щодо осіб похилого віку. Водночас значна частина таких кримінальних правопорушень залишається латентною, що обумовлено віковими, психофізіологічними та соціальними особливостями потерпілих, їх матеріальною, побутовою або емоційною залежністю від підозрюваної особи, а також обмеженими можливостями самостійного захисту своїх прав. Аналіз судової практики та статистичних показників правоохоронних органів засвідчує, що найбільш поширеними формами домашнього насильства щодо осіб похилого віку є психологічне насильство або поєднання кількох його форм, що значно ускладнює процес виявлення, фіксації та доказування відповідних кримінальних правопорушень.

Під час досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством щодо осіб похилого віку, виникає комплекс проблем організаційного, процесуального та криміналістичного характеру, серед яких доцільно виокремити: складність своєчасного виявлення та документування фактів домашнього насильства внаслідок їх високої латентності; недостатність доказової бази через відмову потерпілих від надання показань або зміну раніше наданої інформації; необхідність урахування вікових, психологічних, фізіологічних і комунікативних особливостей потерпілих під час проведення слідчих (розшукових) дій; недосконалість механізмів міжвідомчої взаємодії органів досудового розслідування, підрозділів Національної поліції, медичних установ та органів соціального захисту; застосування правопорушниками різних форм протидії кримінальному провадженню шляхом психологічного впливу на потерпілих, свідків чи інших учасників кримінального провадження, що потребує вжиття додаткових організаційно-тактичних і процесуальних заходів для забезпечення ефективності досудового розслідування та належного захисту прав потерпілих осіб.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, з огляду на їх підвищену віктимність, специфіку слідової картини й особливості процесуальної діяльності органів досудового розслідування. зокрема:

вперше:

– розроблено комплексні наукові засади розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, які ґрунтуються на положеннях криміналістики, соціально-психологічних наук, чинного законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству, а також на аналізі правозастосовної практики органів досудового розслідування і судових інституцій. Вони інтегровані в науково обґрунтовану модель і практичний інструментарій досудового розслідування, предмет якого визначається криміналістичною характеристикою злочинів домашнього насильства щодо

осіб похилого віку, а зміст – науково-пізнавальними процесами, що зумовлені тактичними завданнями й типовими слідчими ситуаціями на початковому етапі розслідування;

– аргументовано необхідність виокремлення специфічного додаткового елементу криміналістичної характеристики домашнього насильства – систематичності насильницьких дій, оскільки він є конструктивною ознакою цього злочину, а доведення домашнього насильства неможливе без встановлення повторюваності протиправної поведінки щодо потерпілої особи;

– сформовано методичні рекомендації, що передбачають тактичні засади проведення допиту потерпілих осіб похилого віку, що дає змогу ефективно планувати слідчі (розшукові) дії, враховувати вікові, фізичні та психологічні особливості потерпілих і передбачати потенційні способи приховування насильства;

удосконалено:

– історіографічний огляд наукових досліджень проблем розслідування випадків домашнього насильства щодо осіб похилого віку, з огляду на сучасні висновки дисертаційних робіт, монографій, наукових статей, навчальної літератури з криміналістики. Проаналізовано ключові підходи до формування криміналістичної характеристики таких злочинів, тактичних і методичних аспектів проведення слідчих (розшукових) дій;

– перелік ключових складників криміналістичної характеристики домашнього насильства щодо осіб похилого віку, серед яких особа правопорушника та потерпілого, предмет протиправного посягання, способи вчинення, слідова картина й обстановка вчинення злочину. Увагу зосереджено на взаємозв'язках між цими елементами, їхніх кореляційних залежностях і впливі на формування типових слідчих ситуацій;

– організаційні й тактичні рекомендації щодо проведення огляду місця події в кримінальних провадженнях про домашнє насильство щодо осіб похилого віку, з огляду на характерну слідову картину й умови сімейного середовища;

– підходи до взаємодії слідчого з іншими законодавчо визначеними суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству й насильству за ознакою статі, шляхом обґрунтування необхідності її системного та безперервного здійснення відповідно до законодавства.

Після закінчення доповіді ад'юнкта присутніми були поставлені наступні питання:

Чорноус Ю.М.: Чи розглядали Ви у дисертації можливість виявлення цифрових слідів та використання їх у досудовому розслідуванні?

Відповідь: Дякую за запитання. Особливе значення цифрові докази мають для підтвердження систематичності домашнього насильства у економічній формі, коли осіб похилого віку обмежують у доступі до їх пенсійних рахунків, отримання певних довідкових матеріалів, обмеження доступу у спілкуванні тощо.

Так, найчастіше цифрові докази виявляють у мобільних телефонах, планшетах, комп'ютерах, месенджерах та соціальних мережах. Вони можуть містити листування з погрозами, образами чи приниженням потерпілої особи, аудіо- та відеозаписи конфліктів, фотографії тілесних ушкоджень, повідомлення про контроль за витратами або обмеження доступу до коштів, що може свідчити про психологічне та економічне насильство. Ця інформація може також міститися у переписці між іншими членами родини, де повідомляється про вжитті до осіб похилого віку «заходи».

Патик А.А.: Можете конкретизувати у чому проявляються взаємодія з іншими суб'єктами протидії домашньому насильству, вчиненого щодо осіб похилого віку (окрім взаємодії слідчого з оперативними підрозділами)?

Відповідь: Дякую за запитання. З метою покращення ефективності досудового розслідування, ми розділили суб'єктів взаємодії на 4 блоки (правоохоронний, соціальний, правовий, медико-психологічний).

Так, взаємодія з підрозділами превенції та мобільними групами «Поліна» дає змогу своєчасно отримати інформацію про правопорушника, його попередні випадки протиправної поведінки, факти притягнення до адміністративної відповідальності, наявність конфліктів у сім'ї та інші відомості, що характеризують особу правопорушника та взаємовідносини у родині. Взаємодія із суб'єктами соціального блоку (центрами соціальних служб, органами місцевого самоврядування, соціальними працівниками) необхідна для отримання інформації про сім'ю потерпілої особи, умови її проживання, матеріальне становище, рівень догляду за особою похилого віку, наявність конфліктів у родині, а також випадки попередніх звернень потерпілої особи за соціальною допомогою чи повідомлень про домашнє насильство. Взаємодія із закладами охорони здоров'я та психологами здійснюється з метою отримання відомостей про характер тілесних ушкоджень потерпілої особи, її психоемоційний стан, наявність ознак вчинення домашнього насильства, а також для документування наслідків протиправних дій. Медичні працівники можуть надати інформацію про неодноразові звернення потерпілої особи за медичною допомогою, характер отриманих травм та їх можливий зв'язок із домашнім насильством. Взаємодія з судами та центрами безоплатної правової допомоги дозволяє своєчасно встановити попередні факти насильницьких дій у родині, як по відношенню до особи похилого віку так і можливо інших осіб, прийняті раніше запобіжні заходи, а також звернення до центрів безоплатної правової допомоги підтверджує тривалість домашнього насильства.

Нечваль А.О.: Які саме обставини, що підлягають встановленню Вами визначені?

Відповідь: Дякую за запитання. Нами сформовано перелік обставин, які підлягають встановленню під час досудового розслідування домашнього насильства щодо осіб похилого віку з урахуванням особливостей механізму його вчинення. Визначено, що ключове значення мають дві взаємопов'язані обставини, обов'язкові для з'ясування, – форма насильства (фізичне – нанесення ударів, штовхання, заподіяння тілесних ушкоджень; психологічне – образи, погрози, приниження, залякування, ізоляція; економічне – позбавлення житла,

їжі, коштів, контролювання доходів, перешкоджання отриманню медичної допомоги; а також їх поєднання) та його систематичність (повторюваність насильницьких дій, їх неодноразовість, тривалість у часі, наявність двох і більше епізодів, незалежно від факту їх офіційної фіксації, а також усталений характер протиправної поведінки).

Бурак М.В.: Поясніть у чому полягає тактика проведення вербальних слідчих (розшукових) дій, зокрема допиту?

Відповідь: Дякую за запитання. Тактика проведення вербальних слідчих (розшукових) дій, зокрема допиту, полягає у використанні таких психологічних і процесуальних прийомів, які дозволяють отримати повні та достовірні показання без повторної травматизації потерпілої особи. Під час допиту осіб похилого віку слідчий повинен враховувати їх емоційний стан, вік, стан здоров'я та можливу залежність від кривдника. Тому важливо використовувати прості й зрозумілі запитання, уникати складних юридичних конструкцій і психологічного тиску, оскільки це може призвести до викривлення показань. Допит слід здійснювати в максимально комфортній та безпечній обстановці, що сприятиме довірливій комунікації, зниженню рівня стресу (лікувальний заклад, соціальний заклад, власне житло потерпілого, якщо воно не є місцем перебування підозрюваного). За потреби доцільним є залучення психолога або соціального працівника для мінімізації ризику вторинної віктимізації. Окреме значення має правильне оформлення протоколу допиту, адже неточне відображення показань або порушення процесуальних вимог можуть спричинити визнання доказів недопустимими.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається рецензентам.

Кандидат юридичних наук, доцент Патик Л.Л. У зв'язку із загальною тенденцією до старіння населення, частка осіб похилого віку в структурі суспільства зростає. Ця категорія є найбільш вразливою через фізичну слабкість, наявність хронічних захворювань та фінансову залежність від родичів, що робить їх «легкими» потерпілими від домашнього насильства, яке часто залишається латентним (прихованим). На відміну від інших видів насильства, випадки щодо літніх людей рідко доходять до правоохоронних органів. Це зумовлено почуттям сорому перед оточенням, страхом перед агресором (який часто є єдиним опікуном) або когнітивними розладами потерпілого.

Актуальність обраної теми дослідження підсилюється необхідністю вдосконалення існуючих та розробки ефективних методик розслідування, які є критично важливими для виявлення таких злочинів та доведення вини особи злочинця. В умовах війни літні люди часто залишаються ізольованими або змушені проживати в обмеженому просторі з родичами, що перебувають у стані хронічного стресу. Це провокує нові сплески агресії, що вимагає від слідчих особливих навичок комунікації та оперативності реагування. Ефективне розслідування неможливе лише зусиллями поліції. Актуальним є розробка алгоритмів співпраці слідчого з медиками, соціальними працівниками

та психологами для забезпечення комплексного захисту потерпілого та формування належної доказової бази.

Таким чином, дослідження розслідування цієї категорії проваджень є своєчасним і має як теоретичне значення для криміналістики, так і практичне - для підрозділів досудового слідства, а також підвищення рівня захищеності прав людини в Україні. Саме тому актуальність дослідження зазначеної проблематики не викликає сумніву.

Наукові висновки, положення та рекомендації прикладного характеру, сформульовані дисертантом, відзначаються переконливою аргументацією та науковою достовірністю. Методологія дослідження побудована на інтегрованому використанні широкого спектру загальнонаукових та спеціалізованих методів, що забезпечило всебічне врахування специфіки досліджуваного явища та поставлених завдань наукового пошуку. Обрана дисертантом система методів характеризується внутрішньою узгодженістю та послідовністю застосування, що уможливило отримання об'єктивних, вичерпних та верифікованих наукових результатів.

Варто відзначити проведений автором ґрунтовний аналіз наявних наукових праць за обраною проблематикою, який демонструє глибоке розуміння сучасних тенденцій доктрини та правозастосування за відповідним напрямом. Такий комплексний підхід до вивчення теоретичного підґрунтя засвідчує ретельність підготовки дослідження та його відповідність сучасному рівню розвитку криміналістичної науки.

Основні положення та висновки, сформульовані в дисертації, відображено у двадцяти двох наукових публікаціях, серед яких сім статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, та п'ятнадцять – у збірниках тез науково-практичних конференцій.

Структура та зміст публікацій відповідають встановленим вимогам.

Теоретичні положення, умовиводи та практичні пропозиції наведені у роботі відзначаються належним ступенем теоретичного обґрунтування та емпіричного підтвердження. Дисертант виявляє системне розуміння досліджуваної проблеми, що базується на всебічному вивченні нормативно-правової бази, аналізі слідчої та судової практики, узагальненні правозастосовного досвіду.

Робота базується на репрезентативній емпіричній базі, зокрема це зведені матеріали аналізу 100 кримінальних проваджень, розпочатих за ст. 126¹ КК України протягом 2021-2025 років у різних регіонах України; узагальнені результати опитувань, проведених серед 225 працівників правоохоронних органів (слідчих та підрозділів превенції); звіти, узагальнення та статистичні дані МВС України, Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України (звіти та узагальнення Верховного Суду, роз'яснення Конституційного Суду України).

Застосування належного методологічного підходу (комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання) дозволило отримати науково обґрунтовані результати щодо розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, а також розробити низку

практично значущих рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності державних інституцій за таким напрямом.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації впроваджено та може бути використано у:

– у практичній діяльності Національної поліції України – для розроблення та вдосконалення відомчих і міжвідомчих нормативно-правових актів, а також підготовки листів-роз'яснень до органів досудового розслідування України, оскільки дисертаційне дослідження має як необхідний теоретичний та методологічний рівень, так і практичну цінність, що сприятиме вдосконаленню їхньої процесуальної діяльності;

– освітньому процесі – для підготовки підручників, лекцій, навчально-практичних посібників, методичних рекомендацій з навчальних курсів криміналістики, кримінального права, а також поліцейської діяльності, що використовують під час проведення різних форм навчальних занять і тренінгів у межах підготовки здобувачів.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності. Структура дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам. Вона структурована і складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Дисертація виконана державною мовою.

Зауваження, які були висловлені в ході попереднього рецензування, авторкою були повністю враховані.

Висновок. Дисертація Панасюк Вікторії Вікторівни на тему «Розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, оригінальним науковим дослідженням.

Таким чином, дисертація виконана на високому науково-методичному рівні, містить низку теоретичних і практичних новацій, відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її основні положення є логічно послідовними, аргументованими та такими, що мають вагомое практичне значення в умовах сучасної кримінологічної політики України.

Якісні характеристики виконаного дослідження, його актуальність та наукові здобутки засвідчують готовність роботи до публічного захисту. Дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2017 року № 40 та може бути подана до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук Ботнаренко І.А. Важливість системного розслідування домашнього насильства підкреслюється тяжкістю його наслідків. Такі дії не лише завдають фізичних травм, але й спричиняють глибокі емоційні страждання, втрату самоповаги, соціальну ізоляцію, економічні труднощі, а інколи навіть призводять до летальних випадків.

Дисертація Панасюк В. В. є одним із перших у юридичній науці України комплексних монографічних досліджень розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку з урахуванням їх підвищеної віктимності, специфіки слідової картини та особливостей процесуальної діяльності органів досудового розслідування.

У роботі сформульовано низку результатів і висновків, що були отримані вперше і мають високий ступінь наукової новизни.

Дослідження, положення та висновки дисертаційної роботи Панасюк В. В. є якісно виконаними і не викликають суттєвих зауважень. Висновки побудовані на отриманих результатах, які мають ґрунтовну аргументацію, що підтверджується використанням методології дослідження, заснованої на комплексі загальнонаукових, міждисциплінарних та спеціально-наукових підходів до пізнання.

Наукові положення, висновки та рекомендації в дисертації додатково обґрунтовані за рахунок проведення емпіричних досліджень. Таким чином, представлені на захист результати роботи вирізняються високим рівнем аргументованості, логічності та переконливості, демонструють значну наукову новизну й мають важливе практичне значення.

Основні положення сформульовані в дисертації, відображено у двадцяти двох наукових публікаціях, серед яких сім статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, та п'ятнадцять – у збірниках тез науково-практичних конференцій.

Всі зауваження та побажання, які були висловлені в попередніх засіданнях кафедри були повністю враховані автором.

Результати дисертаційного дослідження Панасюк Вікторії Вікторівни мають як теоретичне так і практичне значення, оскільки сформульовані висновки та пропозиції можуть бути використані як і в освітньому процесі, так і в практичній діяльності. Дисертація відзначається науковою новизною, ґрунтовністю аналізу та високим рівнем обґрунтованості висновків.

Дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами і доповненнями), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44) та може бути подана до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

доктор юридичних наук, професор Тарасенко О.С.; доктор юридичних наук, професор Черноус Ю.М.; кандидат юридичних наук, доцент Патик Л.Л.; доктор юридичних наук Юсупов В.В., кандидат юридичних наук Бурак М.В., кандидат юридичних наук Патик А.А., кандидат юридичних наук Нечваль А.О.

Панасюк В.В. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку її дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та

професійні поради, що сприятимуть вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції його подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дослідження щодо дисертації Панасюк Вікторії Вікторівни «Розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку»

Дисертація Панасюк Вікторії Вікторівни «Розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження На шляху європейської та євроатлантичної інтеграції України особливої актуальності набуває питання забезпечення прав і свобод людини, зокрема в приватній та сімейно-побутовій сферах. У сучасних умовах соціально-економічної нестабільності, трансформації суспільних відносин проблема реагування на факти домашнього насильства потребує системного підходу, удосконалення механізмів захисту осіб і підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів.

Необхідність підвищення ефективності розслідування домашнього насильства як кримінального правопорушення зумовлена масштабом і тяжкістю його наслідків. Такі дії спричиняють не лише фізичні травми, а й глибокі емоційні страждання, втрату самоповаги, соціальну ізоляцію, економічні складнощі, а подеколи призводять до смерті потерпілих. Саме багатогранність цих негативних наслідків актуалізує потребу напрацювання чітких законодавчих механізмів, синергії зусиль органів виконавчої влади, зокрема тих, що забезпечують формування та реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, органів й установ, на які покладено функції зі здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб. Це забезпечить невідворотність притягнення підозрюваних до відповідальності, дасть змогу забезпечити реальний захист прав людини й мінімізувати шкоду від цього явища.

Важливо зазначити, що кримінальну відповідальність за домашнє насильство в Україні встановлено порівняно нещодавно. Як результат імплементації положень Стамбульської конвенції до національного законодавства ст. 126¹ «Домашнє насильство» було введено до КК України, що набрала чинності 11 січня 2019 року. З моменту її впровадження простежується стійка тенденція до збільшення кількості кримінальних проваджень, розпочатих за фактами домашнього насильства. Якщо в перші роки застосування норми кількість зареєстрованих випадків була порівняно незначною, то вже в наступні роки цей показник щорічно підвищувався, що засвідчує активізацію діяльності правоохоронних органів щодо виявлення,

фіксації та розслідування таких правопорушень. Водночас 2025 року спостерігається незначне зменшення кількості зареєстрованих випадків, порівняно з попереднім роком, що зумовлено комплексом соціально-демографічних і воєнних факторів: підвищеною смертністю серед населення через воєнні дії, значною кількістю випадків виїзду за кордон, обмеженням доступу до правоохоронних органів, а також страхом потерпілих повідомляти про насильство у зв'язку з ризиком розшуку осіб, які ухиляються від мобілізації або самовільно залишили військову частину, інших складних обставин воєнного чи надзвичайного стану.

Аналіз статистики Офісу Генерального прокурора й статистичні дані звернень щодо домашнього насильства Національної поліції України засвідчують стійку тенденцію до збільшення кількості зареєстрованих випадків домашнього насильства в Україні. За даними Офісу Генерального прокурора, після зменшення кількості випадків 2022 року, упродовж 2023–2025 років знову відновилося тенденція до активізації кримінально протиправних дій за ст. 126¹ КК України. Протягом 2019–2021 років чисельність таких кримінальних правопорушень збільшилася майже втричі – з 1068 до 2432. Зниження спостерігалось 2022 року до 1498 випадків (–38,4%), проте вже 2023 року показник знову підвищився до 2705 (+47,2%), 2024 року – 2805 (+48,8%), а 2025 року – 1996 випадків (+28,8%). Схожу динаміку мала загальна кількість усіх кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством: з 2554 2019 року до 4800 2021 року (підвищилася в 1,9 раза), потім зниження 2022 року на 30% – до 3360, 2024 року – подвоєння до 7412 випадків, а 2025 року – 6800 випадків. З огляду на особливості обстановки, у якій вчиняють такі правопорушення, а також їх повторюваний характер, ці дані засвідчують важливість своєчасного реагування правоохоронних органів й ефективної координації між поліцією, соціальними службами та медичними установами для надання підтримки постраждалим. На підставі аналізу судових рішень у кримінальних провадженнях стосовно домашнього насильства встановлено, що серед потерпілих значну частку становлять особи похилого віку, які характеризуються підвищеною віктимологічною вразливістю через фізіологічні, психологічні та соціально-економічні чинники. Такі особи часто залежать від підозрюваної особи, спільно проживають і мають обмежені можливості для самостійного захисту своїх прав.

Водночас аналіз статистичних даних правоохоронних органів України дає змогу простежити динаміку кількості потерпілих осіб похилого віку від домашнього насильства протягом останніх років. Зокрема, 2021 року кількість потерпілих осіб похилого віку становила 1342 особи, 2022 року – 1187 осіб, 2023 року – 1024 особи, 2024 року – 861 особа, а 2025 року – 635 осіб.

Найчастіше потерпілі особи зазнають саме психологічного насильства або поєднання двох і більше форм (фізичного та психологічного) (додаток Б, рис. 3). Зокрема, 2025 року від психологічного насильства постраждало 546 осіб, від фізичного – 157 осіб, від економічного – 30 осіб; 2024 року відповідні показники становили 731, 159 та 26 осіб; 2023 року – 812, 203 та

9 осіб; 2022 року – 915, 241 та 31 особа; 2021 року – 1032, 267 та 43 особи відповідно.

Держава активно протидіє домашньому насильству в сім'ї, однак зазначена діяльність неможлива без дослідження і подальшого вдосконалення системи процесу досудового розслідування та протидії домашньому насильству.

Теоретичне підґрунтя дисертації становлять наукові праці національних учених-криміналістів А. О. Антощука, Ю. П. Аленіна, І. О. Бандурки, В. Д. Басая, І. В. Басистої, В. П. Бахіна, В. Д. Берназа, Г. П. Власової, В. Г. Гончаренка, І. В. Гори, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, І. І. Когутича, В. О. Коновалової, М. В. Корнієнка, В. С. Кузьмічова, В. К. Лисиченка, Є. Д. Лук'янчикова, В. Г. Лукашевича, Л. Л. Патик, М. В. Салтевського, О. Ю. Татарова, О. В. Таран, В. В. Тіщенко, П. В. Цимбала, К. О. Чаплинського, В. В. Юсупова, М. С. Цуцкїрїдзе, С. С. Чернявського, Ю. М. Чорноус, М. Є. Шумила, Л. Д. Удалової, В. Ю. Шепітька та ін.

Проблематику розслідування домашнього насильства та окремих його категорій досліджували також С. М. Авраменко, О. І. Белова, А. Б. Блага, В. Є. Бондар, І. Г. Богатирьов, П. О. Васильківська, В. В. Вітвіцька, Б. М. Головкін, Г. В. Дідківська, О. І. Зазимко, А. В. Іщенко, В. О. Кифлюк, О. В. Ковальова, Ю. Б. Комаринська, Л. В. Крижна, Є. С. Назимко, В. М. Плетенець, Л. В. Самарай, Д. М. Тичина та ін.

Внесок українських й іноземних учених у розвиток криміналістики є значним, водночас дотепер у науці бракує комплексних наукових розробок щодо особливостей розслідування злочинів домашнього насильства, учинених щодо осіб похилого віку, які одночасно враховували б положення чинного законодавства, актуальну правозастосовну практику та специфіку вікових, фізичних, психологічних і соціальних характеристик потерпілих.

Одержані зазначеними авторами висновки мають істотне значення для наукового обґрунтування досліджуваної проблематики, вирізняються фундаментальністю та слугують концептуальною основою для подальших наукових досліджень у відповідній сфері. Водночас у сучасних соціально-економічних обставинах, в умовах змін законодавчої бази та модернізації правозастосовної практики актуальності набуває розроблення сучасних, науково обґрунтованих кримінально-правових підходів до криміналістичного забезпечення розслідування домашнього насильства. Зазначені чинники й обумовили актуальність дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Обрана для дослідження тема дисертації узгоджується з Конвенціями Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція, 2011) і захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція, 2021). Робота виконана відповідно до Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до

2025 року (постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 року № 145), Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023), Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки (наказ МВС України від 21 травня 2024 року № 326) й Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ 25 жовтня 2022 року (протокол № 14).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертації є розроблення теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо ефективного розслідування випадків домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, з огляду на специфіку елементів криміналістичної характеристики й тактичної організації слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено такі *завдання*:

- з'ясувати сучасний стан наукових досліджень розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку;
- систематизувати елементи криміналістичної характеристики означених протиправних діянь, виявити кореляційні зв'язки й залежності між її елементами;
- визначити особливості початкового етапу досудового розслідування домашнього насильства щодо осіб похилого віку, а також обставини, що підлягають встановленню під час досудового розслідування;
- висвітлити типові слідчі ситуації та версії початкового етапу розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, запропонувати алгоритми дій слідчого для таких ситуацій;
- окреслити організаційні аспекти досудового розслідування домашнього насильства, визначити роль взаємодії з іншими суб'єктами протидії домашньому насильству, вчиненому щодо осіб похилого віку;
- проаналізувати особливості проведення огляду місця події під час розслідування домашнього насильства щодо осіб похилого віку;
- конкретизувати завдання й особливості тактики допиту потерпілих осіб похилого віку відповідно до їхніх вікових, психологічних і когнітивних особливостей;
- розглянути специфіку призначення судових експертиз і підходи до використання інших форм спеціальних знань під час розслідування домашнього насильства щодо осіб похилого віку;
- дослідити тактичні та процесуальні особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування домашнього насильства щодо осіб похилого віку.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі досудового розслідування випадків домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку.

Предмет дослідження – розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети й реалізації визначених завдань у дисертації використано комплекс загальнонаукових, спеціально-юридичних і сучасних міждисциплінарних методів пізнання. Загальнонаукові методи аналізу й синтезу, індукції та дедукції, абстрагування, узагальнення й аналогії застосовано під час опрацювання наукових джерел, нормативно-правових актів і матеріалів кримінальних проваджень, а також для формування теоретичних положень і висновків дослідження (підрозділи 1.1, 1.2). Діалектичний метод використано для дослідження домашнього насильства, учиненого щодо осіб похилого віку, як складного соціально-правового явища, що знаходиться в динамічному розвитку та взаємозв'язку з іншими формами протиправної поведінки (підрозділи 1.1, 2.2). Системний метод дав змогу розглядати криміналістичну характеристику домашнього насильства та початковий етап його розслідування як цілісну систему взаємопов'язаних елементів (підрозділи 1.2, 2.1–2.3). Історико-правовий метод застосовано для аналізу етапів становлення законодавчого регулювання кримінальної відповідальності за домашнє насильство та розвитку наукових підходів до його розслідування (підрозділ 1.1). Логіко-юридичний метод сприяв тлумаченню норм кримінального та кримінального процесуального законодавства, формулюванню практичних рекомендацій щодо організації й тактики проведення слідчих (розшукових) дій (підрозділи 2.1, 3.1–3.4). Статистичний метод і метод контент-аналізу використано для обробки та узагальнення офіційних статистичних даних, матеріалів 99 кримінальних проваджень, а також інформації НПУ з метою виявлення тенденцій і типових закономірностей розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку (підрозділи 2.1–2.3). Соціологічні методи, зокрема анкетування та узагальнення експертних оцінок працівників НПУ з різних областей України, застосовано під час аналізу практики досудового розслідування та оцінювання ефективності тактичних й організаційних рішень слідчого (підрозділи 2.2, 2.3, 3.2). З метою формування прикладних рекомендацій використано метод криміналістичного моделювання, що надав можливість розробити типові слідчі ситуації, версії та алгоритми дій слідчого на початковому етапі розслідування (підрозділи 2.2, 2.3). Також застосовано ризик-орієнтований підхід і метод кейс-аналізу (case-study) для поглибленого вивчення окремих кримінальних проваджень й оцінювання чинників віктимності осіб похилого віку (підрозділи 1.2, 2.1, 3.2), а елементи компаративного аналізу – для зіставлення національної слідчої практики з окремими міжнародними стандартами реагування на домашнє насильство (підрозділи 1.1, 3.3).

Емпіричну базу дослідження становлять: зведені матеріали аналізу 100 кримінальних проваджень, розпочатих за ст. 126¹ КК України протягом 2021–2025 років у різних регіонах України; узагальнені результати опитувань, проведених серед 225 працівників правоохоронних органів (слідчих і підрозділів превенції), які безпосередньо у своїй практичній діяльності працювали з випадками вчинення домашнього насильства щодо осіб похилого

віку, з усіх областей України; аналітичні матеріали, зокрема звіти, узагальнення та статистичні дані МВС України, НПУ, Офісу Генерального прокурора, Державної судової адміністрації України (звіти й узагальнення Верховного Суду, роз'яснення Конституційного Суду України).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, з огляду на їх підвищену віктимність, специфіку слідової картини й особливості процесуальної діяльності органів досудового розслідування.

До визначальних наукових положень, що становлять новизну дисертації, належать такі:

вперше:

– розроблено комплексні наукові засади розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, які ґрунтуються на положеннях криміналістики, соціально-психологічних наук, чинного законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству, а також на аналізі правозастосовної практики органів досудового розслідування і судових інституцій. Вони інтегровані в науково обґрунтовану модель і практичний інструментарій досудового розслідування, предмет якого визначається криміналістичною характеристикою злочинів домашнього насильства щодо осіб похилого віку, а зміст – науково-пізнавальними процесами, що зумовлені тактичними завданнями й типовими слідчими ситуаціями на початковому етапі розслідування;

– аргументовано необхідність виокремлення специфічного додаткового елемента криміналістичної характеристики домашнього насильства – систематичності насильницьких дій, оскільки він є конструктивною ознакою цього злочину, а доведення домашнього насильства неможливе без встановлення повторюваності протиправної поведінки щодо потерпілої особи;

– сформовано методичні рекомендації, що передбачають тактичні засади проведення допиту потерпілих осіб похилого віку, що дає змогу ефективно планувати слідчі (розшукові) дії, враховувати вікові, фізичні та психологічні особливості потерпілих і передбачати потенційні способи приховування насильства;

удосконалено:

– історіографічний огляд наукових досліджень проблем розслідування випадків домашнього насильства щодо осіб похилого віку, з огляду на сучасні висновки дисертаційних робіт, монографій, наукових статей, навчальної літератури з криміналістики. Проаналізовано ключові підходи до формування криміналістичної характеристики таких злочинів, тактичних і методичних аспектів проведення слідчих (розшукових) дій;

– перелік ключових складників криміналістичної характеристики домашнього насильства щодо осіб похилого віку, серед яких особа правопорушника та потерпілого, предмет протиправного посягання, способи вчинення, слідова картина й обстановка вчинення злочину. Увагу зосереджено

на взаємозв'язках між цими елементами, їхніх кореляційних залежностях і впливі на формування типових слідчих ситуацій;

- організаційні й тактичні рекомендації щодо проведення огляду місця події в кримінальних провадженнях про домашнє насильство щодо осіб похилого віку, з огляду на характерну слідову картину й умови сімейного середовища;

- підходи до взаємодії слідчого з іншими законодавчо визначеними суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству й насильству за ознакою статі, шляхом обґрунтування необхідності її системного та безперервного здійснення відповідно до законодавства;

дістало подальший розвиток:

- наукові положення в частині доручення проведення судово-медичних, судово-психологічних і психіатричних експертиз, використання інших форм спеціальних знань (участь спеціалістів у проведенні окремих слідчих (розшукових) дій, консультації спеціалістів) під час розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку;

- підходи до визначення обставин, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування домашнього насильства, з огляду на специфіку доказування в кримінальних провадженнях щодо осіб похилого віку;

- типові слідчі ситуації початкового й наступного етапів розслідування аналізованих кримінальних правопорушень, які обумовлені джерелом надходження інформації та залежать від наявності протидії розслідуванню, що є визначальним для алгоритмів процесуальних дій;

- тактичні засади проведення окремих слідчих (розшукових) дій (слідчого експерименту, пред'явлення для впізнання, обшуку) відповідно до особливостей механізму вчинення домашнього насильства щодо осіб похилого віку.

Практичне значення отриманих результатів отриманих результатів полягає в тому, що обґрунтовані в дисертації положення впроваджено й може бути використано в:

- науково-дослідній роботі – для подальших наукових досліджень розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, під час підготовки монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, узагальнення аналітичних матеріалів, обґрунтування пропозицій до чинних проєктів нормативно-правових актів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 3 листопада 2025 року № 504-нд);

- освітньому процесі – для підготовки підручників, лекцій, навчально-практичних посібників, методичних рекомендацій з навчальних курсів криміналістики, кримінального права, а також поліцейської діяльності, що використовують під час проведення різних форм навчальних занять і тренінгів у межах підготовки здобувачів (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 3 листопада 2025 року № 503-оп);

– у практичній діяльності Національної поліції України – для розроблення та вдосконалення відомчих і міжвідомчих нормативно-правових актів, а також підготовки листів-роз'яснень до органів досудового розслідування України, оскільки дисертаційне дослідження має як необхідний теоретичний та методологічний рівень, так і практичну цінність, що сприятиме вдосконаленню їхньої процесуальної діяльності (акт впровадження Головного слідчого управління НПУ від 31 липня 2025 року № 72851-2025).

Апробація результатів дисертації. Основі положення та результати дослідження оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських конференціях, у фахових виданнях України та інших держав, зокрема в матеріалах: Міжнародної науково-практичної конференції *«Сучасні проблеми криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану»* (м. Харків, 25 листопада 2022 року); міжвідомчої науково-практичної конференції *«Актуальні питання криміналістики та судової експертизи»* (м. Київ, 25 листопада 2022 року); науково-теоретичної конференції *«Забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі й торгівлі людьми: національна практика та зарубіжний досвід»* у межах щорічної Всесвітньої акції *«16 днів проти насильства»* (м. Київ, 25 листопада 2022 року); Всеукраїнської науково-практичної конференції *«Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану»* (м. Хмельницький, 16 березня 2023 року); II Міжнародної наукової конференції, присвяченої 40-річчю діяльності в галузі освіти й науки та 65-річчю життя кримінолога В. Г. Бужора, *«Людина, кримінологія, наука»* (Республіка Молдова, м. Кишинів, 24 березня 2023 року); міжвідомчої науково-практичної конференції *«Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку»* (м. Київ, 28 квітня 2023 року); круглого столу *«Кримінальне процесуальне право на сучасному етапі розвитку України»* (м. Київ, 27 жовтня 2023 року); міжвідомчої науково-практичної конференції *«Актуальні питання криміналістики та судової експертизи»* (м. Київ, 30 листопада 2023 року); III науково-теоретичної конференції *«Забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі й торгівлі людьми: національна практика та зарубіжний досвід»* у межах щорічної Всесвітньої акції *«16 днів проти насильства»* (м. Київ, 4 грудня 2023 року); Всеукраїнської науково-практичної конференції *«Актуальні питання криміналістики та судової експертизи в умовах воєнного стану»* (м. Київ, 3 липня 2024 року); міжвідомчого науково-практичного круглого столу *«Актуальні питання криміналістики та судової експертизи»* (м. Київ, 21 листопада 2024 року); Всеукраїнської науково-практичної конференції *«Проблемні питання насильства в сім'ї та насильства за ознаками статі в Україні в умовах воєнного стану»* (Львів– Торунь, 18 березня 2025 року); III Всеукраїнської науково-практичної конференції *«Забезпечення правопорядку в умовах воєнного стану та мировідбудови»* (м. Житомир, 1 травня 2025 року); міжвідомчої науково-практичної конференції *«Актуальні питання криміналістики та судової експертизи в умовах воєнного стану»* (м. Київ, 28 листопада 2025 року), а також під час проходження дистанційного курсу *«Доступна допомога»* на

освітній платформі «Соціальна перспектива» з отриманням сертифіката № SPVNUA-7-3176 від 7 грудня 2023 року.

Публікації. Результати дослідження оприлюднено в 22 публікаціях, серед яких 7 статей у наукових фахових виданнях України, 15 тез доповідей на наукових конференціях.

1. Панасюк В. В. Способи вчинення та приховування домашнього насильства щодо осіб похилого віку. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 468–471. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/106>

2. Панасюк В. В. Особи похилого віку як вразлива категорія потерпілих від домашнього насильства. *Київський часопис права*. 2023. № 4. С. 139–145. DOI: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/issue/view/12>

3. Панасюк В. В. Чинники домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку, як вияв девіантної поведінки. *Юридична психологія*. 2024. № 1 (34). С. 126–133. DOI: <https://doi.org/10.33270/03243401.126>

4. Панасюк В. В. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування домашнього насильства щодо осіб похилого віку. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 3. С. 86–98. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-3>

5. Panasiuk V. V. Investigation of domestic violence committed against the elderly: algorithmisation of scene inspection. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2025. № 33 (3). P. 338–357. DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0909-2025-32-3-338>

6. Комаринська Ю., Панасюк В., Романович А. Комунікативна складова тактики допиту дитини. *Наука і правоохорона*. 2025. № 4 (70). С. 138–149. DOI: <https://doi.org/10.33270/05257004.14>

7. Панасюк В. В. Міжнародний досвід розслідування домашнього насильства, вчиненого військовими: порівняльно-правовий аналіз. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2026. Т. 31. № 1. С. 82–93. DOI: <https://doi.org/10.63341/naia-herald/1.2026.82>

8. Панасюк В. В. Актуальні питання розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку. *Сучасні проблеми криміналістики та кримінального процесу в умовах воєнного стану*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 25 листоп. 2022 р.). Харків, 2022. С. 301–304. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.7319910>

9. Панасюк В. В. Наукове забезпечення розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи*: міжвід. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листоп. 2022 р.). Київ, 2022. С. 177–180. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/21569>

10. Панасюк В. В. Поняття систематичності при кваліфікації домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку. *Забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі й торгівлі людьми: національна практика та зарубіжний досвід*: наук.-

теорет. конф. (Київ, 8 груд. 2022 р.). Київ, 2022. С. 76–79. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/22106>

11. Панасюк В. В. Домашнє насильство в умовах війни. *Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 16 берез. 2023 р.). Хмельницький, 2023. С. 441–444. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/9c3c9c7c-2a8a-4c52-9a4f-5b7a9c2a1f6d>

12. Панасюк В. В. Класифікація способів вчинення домашнього насильства щодо осіб похилого віку. *Людина, кримінологія, наука*: матеріали II Міжнар. наук. конф., присвяч. 40-річчю діяльності в галузі освіти й науки та 65-річчю кримінолога В. Г. Бужора (Республіка Молдова, м. Кишинів, 24 берез. 2023 р.). Кишинів, 2023. С. 776–778. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/776-778_7.pdf

13. Панасюк В. В. Поняття особи похилого віку в різних країнах світу. *Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали міжвід. наук.-практ. конф. (Київ, 28 квіт. 2023 р.). Київ, 2023. С. 224–227. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/23489>

14. Панасюк В. В. Обстановка, місце та час вчинення домашнього насильства щодо осіб похилого віку. *Кримінальне процесуальне право на сучасному етапі розвитку України*: матеріали круглого столу (Київ, 27 жовт. 2023 р.). Київ, 2023. С. 298–300. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/24876>

15. Панасюк В. В. Характеристика особи правопорушника й потерпілого від домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи*: матеріали міжвід. наук.-практ. конф. (Київ, 30 листоп. 2023 р.). Київ, 2023. С. 336–339. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/25794>

16. Панасюк В. В. Ознаки вразливості осіб похилого віку як потерпілих від домашнього насильства. *Забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі й торгівлі людьми: національна практика та зарубіжний досвід*: матеріали III наук.-теорет. конф. (Київ, 4 груд. 2023 р.). Київ, 2023. С. 104–107. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/25988>

17. Панасюк В. В. Взаємозв'язок особи потерпілого та правопорушника під час вчинення домашнього насильства щодо осіб похилого віку. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи в умовах воєнного стану*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 3 лип. 2024 р.). Київ, 2024. С. 472–475. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/27154>

18. Панасюк В. В. Взаємодія слідчого зі співробітниками оперативних та інших підрозділів НПУ під час розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи*: матеріали міжвід. наук.-практ. круглого столу (Київ, 21 листоп. 2024 р.). Київ, 2023. С. 377–381. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/27903>

19. Панасюк В. В. Огляд місця події як основна слідча (розшукова) дія під час розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку. *Проблемні питання насильства в сім'ї та насильства за ознаками статі в Україні в умовах воєнного стану* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Львів – Торунь, 18 берез. 2025 р.). Львів, 2023. С. 122–125. URL: <https://dspace.megu.edu.ua/items/6c8c0f7a-9b7c-4a6d-9b5e-2e4c1c8d5f21>

20. Панасюк В. В. Особливості проведення допиту під час розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку. *Забезпечення правопорядку в умовах воєнного стану та мировідбудови* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Житомир, 1 трав. 2025 р.). Житомир, 2025. С. 65–68. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/40123>

21. Панасюк В. В. Міжнародні підходи до розслідування домашнього насильства, вчиненого військовими щодо літніх осіб: порівняльно-правовий аспект. *Актуальні питання криміналістики та судової експертизи в умовах воєнного стану* : матеріали XIV міжвід. наук.-практ. конф. (Київ, 28 листоп. 2025 р.). Київ, 2025. С. 395–398. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/29877>

22. Комаринська Ю. Б., Панасюк В. В. Проведення допиту осіб похилого віку та дітей, які є потерпілими від домашнього насильства : метод. рек. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. 71 с.

Характеристика особистості здобувача. Панасюк Вікторія Вікторівна. Освіта вища – юридична, у 2020 році закінчила Національну академію внутрішніх справ та здобула диплом бакалавра за спеціальністю 081-Право, у 2022 році закінчила Національну академію внутрішніх справ та здобула диплом магістра за спеціальністю Правоохоронна діяльність (з відзнакою). В 2020 році та 2022 році працювала дільничним офіцером поліції Дніпровського УП ГУНП в м. Києві. З серпня 2022 року по сьогоднішній день ад'юнкт відділу аспірантури (ад'юнктури) та докторантури Національної академії внутрішніх справ.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та складається із вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 – Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Панасюк Вікторії Вікторівни «Розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Панасюк Вікторії Вікторівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Панасюк Вікторії Вікторівни «Розслідування домашнього насильства, вчиненого щодо осіб похилого віку» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 16, проти – немає, таких, що утримались – немає.

Головуючий
завідувач кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Андрій АНТОЩУК